

การจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา Learning Management via Professional Learning Community (PLC) in Phuket Rajabhat University Demonstration School, Primary Section

*สมเกียรติ สัจจารักษ์¹ นิพนธ์ บริเวชานันท์² อุดม นาคะโร³ เอมอร นาคหลง⁴ สุวิชา วิริยมานวงษ์⁵
และนัชฎาภรณ์ ณ นคร⁶

*Somkiat Sadjarak¹ Nipon Boriwatanan² Adul Nakaro³ Aimorn Naklong⁴ Suwicha Wiriyanuwong⁵
and Natchadarat Na Nakhon⁶

^{1,3,6}อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

^{1,3,6}Lecturer, Dr., Faculty of Education, Phuket Rajabhat University

^{2,4,5}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

^{2,4,5}Assist. Prof., Dr., Faculty of Education, Phuket Rajabhat University

*Corresponding author. E-mail: toldrak@hotmail.com

Received: November 13, 2020

Revised: May 12, 2021

Accepted: May 16, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนวิชาชีพ (PLC) 2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนวิชาชีพ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนวิชาชีพ ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแทนนักเรียนจากห้องเรียนของครูต้นแบบ ชุมชนละ 3 คน โดยเป็นนักเรียน 24 คน ที่มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้ ครู 28 คน ผู้บริหารโรงเรียน 2 คน และคณาจารย์จาก มหาวิทยาลัย 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต แบบมีส่วนร่วม และแบบสัมภาษณ์เจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนวิชาชีพ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติ และการสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน 2) ผลการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในบริบทของวิชาที่สอน ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครู มีความมั่นใจในการพูด มีความสนใจในเรื่องเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น มีความผูกพันต่อพันธกิจขององค์กร ทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างมีความสุข นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ได้คิด ได้พูด ได้ปฏิบัติ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสนใจ กระตือรือร้น สนุกในการเรียน และ 3) ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนวิชาชีพ ได้แก่ ห้องเรียนขาดอุปกรณ์เทคโนโลยีสำหรับจัดการเรียนรู้ ให้น่าสนใจ ขาดงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุจัดทำสื่อ และผู้บริหารไม่มีเวลากำกับ ติดตาม ดูแลการดำเนินงาน

รวมทั้งการเข้าร่วมสังเกตการสอน และการถอดบทเรียนส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนวิชาชีพขาดความต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ การจัดการเรียนรู้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

Abstract

The purposes of this research were to (1) study the process of learning management via Professional Learning Community (PLC), (2) study the effects of learning management via PLC, and (3) study problems and obstacles of learning management via PLC in Phuket Rajabhat University Demonstration School, Primary Section. The target groups included 24 students who were representatives of low learning achievement student groups (from 3 community), 28 teachers, 2 school administrators and 5 lecturers from the University. The employed research tools were a participatory observation form, and an in-depth interview form. The research data was analyzed with content analysis. The research results were as follows: (1) the process of learning management via PLC consisted of the planning step (Plan), the practice step (Do), and the outcome reflection step (See); (2) the effects of learning management via PLC were as follows: the teachers gained more knowledge and understanding of the context of the courses they were teaching; they had learned and shared experiences with their colleagues; they were more confident to express ideas; they were interested in new teaching techniques; they had performed their work with more enthusiasm; they were committed to the mission of the organization; and they happily worked together in teams; the students, on the other hand, gained more knowledge and understanding of the contents they had learned; they had thought, spoken, and practiced; they had participated in learning activities; and they had been more interested, enthusiastic, and enjoyable in their learning; and (3) the problems and obstacles of learning management via PLC were the following: the lack of technological equipment in the classroom for making learning more interesting; the lack of budget for purchasing materials for production of instructional media; the school administrators having limited time in monitoring, follow up and supervise the work performance including participation in observation of teaching, and reflection of what had been learned resulting in the learning management via PLC being not continuous and less efficient.

Keywords: Professional Learning Community (PLC), Learning management, Action research

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ วิถีชีวิต วัฒนธรรม รวมทั้งสิ่งแวดล้อม บริบทรอบตัว และเป็นยุคที่ระบบการจัดการศึกษาต้องสามารถพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่าง

16 | ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (ม.ค. – มิ.ย.) 2564

ฝ่ายประถมศึกษา

มีความสุขในสถานะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ (พิมพันธ์ุ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข, 2557) ครูเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาเพราะครูเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้พร้อมที่จะออกไปสู่สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันสูง หน้าที่ของครูในศตวรรษใหม่จะไม่ใช่เพียงการสอนหากแต่ต้องเปลี่ยนเป็นการจัดการเรียนรู้โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูควรออกแบบการจัดการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนมากกว่าการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากภายในใจและสมองของตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555) ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ เพื่อส่งเสริมให้เป็นครูมืออาชีพ (ฉัตรชัย หวังมีจิง และองอาจ นัยพัฒน์, 2560) แนวทางการพัฒนาครูโดยส่วนใหญ่มักเป็นการจัดอบรมระยะสั้นและเน้นเฉพาะสมรรถนะด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน หลังจากนั้นจะให้ครูปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนและดำเนินการสอนเองโดยลำพัง (พิมพันธ์ุ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข, 2557) ซึ่งอาจทำให้การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพมากนัก

ในการพัฒนาเพื่อให้ครูมีสมรรถนะด้านทักษะและเจตคติในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มศักยภาพนั้น ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้บริบทในชั้นเรียนผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูในลักษณะการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพร่วมกัน (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งเป็นการรวมตัวกันทำงาน พัฒนาทักษะและการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติหน้าที่ครูเพื่อศิษย์ บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม เรียนรู้ที่ครูเป็นผู้นำ ร่วมกัน และผู้บริหารแบบผู้ดูแล สนับสนุนสู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ เปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเองสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน รวมถึงพัฒนาศักยภาพครูมืออาชีพ ดังที่วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ เป็นการรวมตัวกันของครูในโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยที่ผู้บริหาร โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร เขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารการศึกษาระดับประเทศเข้าร่วมจัดระบบสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อเนื่อง เป็นการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของศิษย์อย่างต่อเนื่อง เป็นวงจรไม่รู้จบ นั่นคือการ “พัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง” (Continuous quality improvement) กระบวนการต่อเนื่องที่ครูและนักการศึกษาทำงานร่วมกันในวงจรของการร่วมกันตั้งคำถามและการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อบรรลุผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นของนักเรียน โดยมีความเชื่อว่าหัวใจของการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้นอยู่ที่การเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในการทำงานของครูและนักการศึกษา

ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู เป็นการผสมผสานแนวคิด 2 ประการ ได้แก่ ความเป็นมืออาชีพ (Professional) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) ซึ่งหมายถึง การรวมกลุ่มกันของบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพครูโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพ และคุณภาพของผู้เรียนร่วมกันผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมมือร่วมใจ (Collaboration Learning) การเรียนรู้จากประสบการณ์ การปฏิบัติงานในพื้นที่ (Field) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share Learning) อย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นไปอย่างรวดเร็ว มีการนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาใช้ในประเทศชั้นนำทางด้านการศึกษา

หลากหลายรูปแบบ เช่น จากกรณีการศึกษาของประเทศสิงคโปร์ จากแนวคิด “Teach Less Learn More” ประเทศฟินแลนด์ มีการพัฒนาวิชาชีพครูแบบ Problem-Solving Groups นครเซี่ยงไฮ้ของประเทศจีน มีการพัฒนาวิชาชีพครูแบบ Lesson Group and Research Group และประเทศญี่ปุ่น มีการรวมกลุ่มกันศึกษาบทเรียน Lesson Study Group ประเทศเหล่านี้ ล้วนต่างปฏิบัติการเรียนรู้ผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นได้ร่วมมือร่วมพลังกันบนฐานการปฏิบัติงานจริงในงานหรือห้องเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่อย่างได้ผลดี (วรลักษณ์ ชูกำเนิด, เอกรินทร์ สังข์ทอง และชวลิต เกศทิพย์, 2557)

กลยุทธ์ในการนำชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) มาปรับใช้ในกระแสของการปฏิรูปการศึกษาจึงควรสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สภาพปัญหา และความต้องการของครูที่แตกต่างกัน การร่วมมือร่วมใจของครู อยู่บนพื้นฐานความไว้วางใจ ความเป็นมิตร มีภารกิจและเป้าหมายร่วมกัน คือ ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีผู้บริหารเป็นผู้ดูแลเอาใจใส่และสนับสนุน เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ เป็นชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผู้เรียน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีฉันทะและศรัทธาในการทำงานร่วมกัน “เป็นครูเพื่อศิษย์ร่วมกัน” บรรยากาศของการอยู่ร่วมกัน จึงเป็นบรรยากาศของ “ชุมชนกัลยาณมิตรทางวิชาการ” (สุรพล ธรรมร่มดี, ทศนีย์ จันอินทร์ และคงกฤษ ไตรยางค์, 2553) เพื่อร่วมกันขับเคลื่อน พัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนของตนเอง

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มีเป้าหมายที่จะพัฒนาบุคลากรครูของโรงเรียน เพื่อให้เป็นครูมืออาชีพ มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้มากขึ้น พัฒนาสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งจากรายงานผลการติดตามการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตที่ผ่านมาพบว่า ครูยังจัดการเรียนรู้ไม่หลากหลาย ยังใช้การสอนแบบบรรยาย สื่อการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นสื่อทำมือ ไม่น่าสนใจมากนัก และนักเรียนยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ (โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2562) และจากสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการการสร้างชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาครูมืออาชีพของโรงเรียนขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ครูมีความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแท้จริง เกิดสิ่งที่เรียกว่าพลังการเรียนรู้ (Power of Learning) ส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของตนเองมีผลดียิ่งขึ้น และมีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาการ โดยรวมของนักเรียน และร่วมกันรับผิดชอบเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อผลสำเร็จของนักเรียน รับทราบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพของตนได้ตลอดเวลา เกิดแนวทางที่จะสร้างแรงบันดาลใจต่อการเรียนรู้ให้นักเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา สนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูแบบเชิงรุก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิดและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนการมีความสุขในการเรียนรู้ โดยนำแนวคิดการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ของสถาบันครูพัฒนา (TPDI) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ซึ่งประกอบด้วยขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นปฏิบัติ (Do) และขั้นสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน (See) (มนตรี แยมกสิกร,

ฝ่ายประถมศึกษา

2559) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 ตัวแทนนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา จากห้องเรียนที่ครูต้นแบบ (Model teacher) ได้เปิดชั้นเรียน (Open class) ไปแล้ว จำนวน 8 ชุมชน ชุมชนละ 3 คน โดยเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่ครูกำหนดไว้ รวมทั้งสิ้น 24 คน

1.2 ครู โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา จำนวน 28 คน

1.3 ผู้บริหาร โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา จำนวน 2 คน และคณาจารย์กลุ่มวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด ดังนี้

2.1 แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) ซึ่งเป็นแบบสังเกตการทำงานร่วมกันของสมาชิกในแต่ละชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ตั้งแต่ขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นปฏิบัติ (Do) และขั้นสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน (See) เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และการจัดการเรียนรู้ของครู (การพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้) และคุณลักษณะที่ได้จากการทำงาน

2.2 แนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) นักเรียน ครู ผู้บริหาร และนักวิชาการ ซึ่งเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านผลการเรียนรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และการจัดการเรียนรู้ของครู (การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมจัดการ

การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้) และคุณลักษณะที่ได้จากการทำงาน ตลอดจนปัญหา และอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยนำแนวคิดการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ของสถาบันครูพัฒนา (TPDI) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (มนตรี แยมกสิกร, 2559) มาใช้เป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้

3.1 **ขั้นวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan)** ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ครูแต่ละคนวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในวิชาที่ตนเองรับผิดชอบอย่างละเอียด โดยมีข้อมูลสารสนเทศประกอบ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการทดสอบระดับชาติ ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นต้น จากนั้นสมาชิกในชุมชนร่วมกันคัดเลือกปัญหา และร่วมกันคิดหาวัตกรรม หรือวิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผลิตภัณฑ์การสอน และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกัน จากนั้นนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.2 **ขั้นปฏิบัติ (Do)** ครูต้นแบบ (Model teacher) คนที่ 1 ของแต่ละชุมชนจัดการเรียนรู้เปิดชั้นเรียน (Open class) โดยมีสมาชิกในชุมชนร่วมสังเกตการสอน และบันทึกผลที่ได้จากการสังเกต

3.3 **ขั้นสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน (See)** สมาชิกในแต่ละชุมชนร่วมกันสะท้อนคิด โดยเน้นพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

3.4 ระหว่างที่สมาชิกแต่ละชุมชนร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ และสะท้อนคิด คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นสมาชิกในแต่ละชุมชน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) เกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์เรียนของนักเรียน พฤติกรรมการณ์สอนของครู และคุณลักษณะที่ได้จากการทำงานของครู พร้อมบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตได้ลงในแบบสังเกต

3.5 สมาชิกชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตฝ่ายประถมศึกษา ทั้งหมดร่วมกันถอดบทเรียนทุกครั้งหลังจากที่ครูคนสุดท้ายของแต่ละชุมชนดำเนินการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนของตนเองครบทุกชั้นตอนแล้ว และได้จัดทำบันทึกผลอย่างเป็นระบบลงในแบบบันทึกผลการดำเนินงาน โดยใช้ห้องเรียน 1628 อาคารครุเฉลิมรัช คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นสถานที่จัดกิจกรรมถอดบทเรียนร่วมกัน จำนวน 3 ระยะเวลาด้วยกัน ประกอบด้วย ระยะเวลาที่ 1 วันที่ 11 เดือนกันยายน พ.ศ.2563 ระยะเวลาที่ 2 วันที่ 8 เดือนตุลาคม พ.ศ.2563 และระยะเวลาที่ 3 วันที่ 14 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2563 ครูแต่ละชุมชนจะต้องร่วมกันจัดนิทรรศการแสดงผลงานนวัตกรรม และสื่อการสอนที่ครูแต่ละคนพัฒนาขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

3.6 หลังจากทีสมาชิกในแต่ละชุมชนจัดการเรียนรู้ครบทุกคนแล้ว คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) ตามแนวคำถามที่ได้กำหนดไว้เพื่อรวบรวมข้อมูลด้านผลการเรียนรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และการจัดการเรียนรู้ของครู (การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการจัดการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมการณ์จัดการเรียนรู้ การวัดและ

ประเมินผลการเรียนรู้) และคุณลักษณะที่ได้จากการทำงานตลอดจนปัญหา และอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ผ่าน
ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา

4. การจัดทำข้อมูล

คณะผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากผู้วิจัยแต่ละคนว่าได้ข้อมูล
แตกต่างกันอย่างไร และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) ซึ่งเป็นการใช้
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน (สุภางค์ จันทวานิช, 2559) ในการวิจัยในครั้งนี้
คณะผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ร่วมกับการสัมภาษณ์เจาะลึก พร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสาร
ประกอบด้วย แบบฝึกหัดของนักเรียน ผลงานนักเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความ (Interpretation) ซึ่งได้จากการสังเกตและ
การสัมภาษณ์ที่ได้จดบันทึกไว้ และได้ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ข้อมูลที่ไม่ต้องการจะถูกกำจัดออกไป
หลังจากนั้นทำการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive) โดยการเขียนเป็นประโยคหรือข้อความตามกรอบแนวคิด
ทฤษฎี หรือตอบปัญหาของการวิจัย และดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ จนได้ข้อมูลที่
สอดคล้องและครบถ้วน เสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ พร้อมภาพประกอบ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษาในครั้งนี้ สรุปผลได้ดังนี้

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ฝ่ายประถมศึกษา ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) เป็นขั้นตอนที่สมาชิกในชุมชน
การเรียนรู้วิชาชีพร่วมกันวิเคราะห์ พูดยุติถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนของตนเอง สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นกับ
นักเรียนของตน รวมทั้งร่วมกันคัดเลือกปัญหาที่จะพัฒนา แก้ไขเป็นลำดับแรก ร่วมกันพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้
ที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ทั้งสื่อทำมือและสื่อเทคโนโลยี
ตลอดจนร่วมกันพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 การ
ปฏิบัติ (Do) เป็นขั้นตอนที่ครูจัดกิจกรรมเปิดห้องเรียน (Open class) ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้วางแผนไว้ มี
สื่อและอุปกรณ์การสอน ใบความรู้ ใบกิจกรรม ให้นักเรียนปฏิบัติตามที่ได้ออกแบบไว้ โดยมีครูเพื่อนคู่คิด และ
สมาชิกในชุมชนร่วมสังเกตการณ์และบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนคิด
ผลการปฏิบัติงาน (See) เป็นขั้นตอนที่สมาชิกในชุมชนร่วมกันสะท้อนความคิดเห็นที่ได้จากการสังเกตการสอน
ของครูว่าในการจัดการเรียนรู้นั้นสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้หรือไม่ มีสิ่งใดบ้างที่ประสบ
ผลสำเร็จ และมีสิ่งใดบ้างที่ยังต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ของ
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา ทั้ง 3 ขั้นตอนนั้น ครูแต่ละคนจะต้องดำเนินการให้ครบ

วงรอบการทำงาน หากไม่ประสบผลสำเร็จหรือยังไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ครูสามารถดำเนินการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้และนำไปจัดการเรียนรู้อีกครั้ง ซึ่งหากกระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ก็จะเกิดเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ฝ่ายประถมศึกษา พบว่า

2.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจในบริบทของวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และมีจุดเน้นสำคัญในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น จากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวิชา/กลุ่มสาระการเรียนรู้ ตั้งแต่การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาจากเว็บไซต์ จากตำราวิชาการ จากการศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (SE) การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM Education) การสอนแบบเปิด (Open Approach) และการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning) รวมทั้งการผลิตสื่อทำมือ สื่อเทคโนโลยี และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยมีผู้เชี่ยวชาญในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญคอยเป็นที่ปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ช่วยลดความโดดเดี่ยวและเพิ่มความมั่นใจของครู ซึ่งจากเดิมที่ผู้สอนแต่ละคนคิดวางแผนการสอนเพียงคนเดียว เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับผู้เรียนของตนเองก็แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตามลำพัง การปรึกษาหารือกันเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ยังมีน้อยแม้จะอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันก็ตาม เปลี่ยนมาเป็นการร่วมมือในการคิดและแก้ปัญหาด้วยกัน ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) และขั้นตอนการสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน (See) โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง ช่วยให้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้บรรลุภารกิจ เนื่องจากได้รับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากเพื่อนสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ เช่นที่ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตฝ่ายประถมศึกษา กล่าวว่า “จากการที่โรงเรียนจัดการเรียนรู้โดยการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ ครูมีความกระตือรือร้นในงานสอนของตนเอง ในฐานะครูประจำวิชาอย่างเด่นชัดที่สุด” การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองซึ่งส่งผลต่อผู้เรียนอย่างเด่นชัด เนื่องจากครูมีการเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองร่วมกับประสบการณ์ของสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ นอกจากนี้ครูที่เป็นสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพยังได้เห็นตัวอย่างที่ดีในการจัดการเรียนการสอนของสมาชิกคนอื่น ๆ ในชุมชนที่ได้เปิดชั้นเรียน (Open class) ไปแล้ว ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ในการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้ ผู้สอนและสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพเกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนางานเพื่อผู้เรียน ผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระยะเวลา เนื้อหา ผู้เรียน และสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการที่จะเรียนรู้รูปแบบการสอนหรือเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และความสนใจของผู้เรียน เช่น การใช้บอร์ดเกม (Boardgame) การใช้กิจกรรมวอล์คแรลลี่ (Walk rally)

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ (5E) การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM Education) การสอนแบบเปิด (Open Approach) รวมทั้งการนำสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้

2.2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สูงขึ้น เนื่องจากครูได้มีการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นปฏิบัติ (Do) และขั้นสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน (See) โดยเน้นการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ให้นักเรียนได้คิด ได้พูด อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำเสนอ และลงมือปฏิบัติในห้องเรียนมากขึ้น นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและสามารถปฏิบัติกิจกรรมที่ครูกำหนดให้ เช่น การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องแบบรูปและความสัมพันธ์ของจำนวนนับที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงที่เท่า ๆ กัน ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องการบวกเลขแบบมีการทดของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นต้น และช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการของนักเรียนให้สูงขึ้นด้วย เช่น การขาดทักษะการเคลื่อนไหวและความคล่องตัวของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 การพัฒนาทักษะการให้เหตุผลเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 การพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ในการออกแบบชิ้นงานและการแก้ปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 การพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนสะกดคำประสมสระเสียงสั้นของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังช่วยพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สูงขึ้นด้วย เช่น การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และสนใจในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์เรื่องภูเก็ตท้องถิ่นของเรา ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 เช่นที่หัวหน้าวิชาการของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา กล่าวว่า “การจัดการเรียนรู้โดยการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาความรู้ที่เรียนได้ดีขึ้น เพราะนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีความสนุกสนาน และสนใจการเรียนมากขึ้น ทั้งนี้เพราะครูมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสื่อ มีเพลงประกอบ” จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในห้องเรียนที่ครูต้นแบบ (Model teacher) เปิดชั้นเรียน และมีสมาชิกในชุมชนร่วมสังเกตการสอน พบว่านักเรียนมีความสนใจในการเรียนเป็นอย่างมาก มีความกระตือรือร้นในการเรียน กล้าแสดงออกด้วยการยกมือถามและตอบ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี และสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา พบว่า ห้องเรียนสำหรับจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา ยังขาดอุปกรณ์เทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนรู้ เช่น เครื่องฉายภาพโปรเจกเตอร์พร้อมจอ เครื่องคอมพิวเตอร์ ลำโพง เป็นต้น ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ของครูน่าสนใจยิ่งขึ้น โดยในปัจจุบันครูสามารถดาวน์โหลดคลิปวิดีโอประเภทสารคดี เพลง เกม นิทาน จากยูทูป มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนได้ ครูวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา กล่าวว่า “ถ้ามีเครื่องฉายภาพโปรเจกเตอร์สามารถดาวน์โหลดภาพสัตว์มาให้นักเรียนดู นักเรียนจะได้เห็นการเคลื่อนไหวของสัตว์แต่ละชนิด จะช่วยให้นักเรียนสนใจและเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากกว่านี้” และการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการ

ฝ่ายประถมศึกษา

เรียนรู้วิชาชีพ ในขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ครูต้นแบบ (Model teacher) ครูเพื่อนคู่คิด (Buddy teacher) และสมาชิกคนอื่น ๆ ร่วมกันพัฒนาสื่อและนวัตกรรมสำหรับนำไปใช้จัดการเรียนรู้ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมิงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุสำหรับการจัดทำสื่อการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะสื่อทำมือ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมิงบประมาณอย่างเพียงพอในการจัดซื้อวัสดุประเภทกระดาษ น้ำหมึกสำหรับเครื่องพิมพ์ เพื่อจัดทำสื่อ บัตรคำ บัตรภาพ แถบประโยค ใบความรู้ ใบงาน ใบกิจกรรม รวมทั้งสำหรับพิมพ์แบบฝึกทักษะต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ จะต้องได้รับการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในด้านการกำกับ ติดตามดูแลการดำเนินงานให้ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ การให้กำลังใจ แก้ไขในส่วนที่บกพร่อง รับรู้สภาพปัญหาขณะดำเนินงานและร่วมกันแก้ไข ปรับปรุง รวมทั้งการจัดเตรียมสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ครูในการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพในแต่ละขั้นตอน ตลอดจนการเข้าร่วมการสังเกตการสอน เข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนคิด และกิจกรรมถอดบทเรียนกับครูและนักวิชาการ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา คณะผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา

กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Plan) ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ (Do) และขั้นตอนที่ 3 การสะท้อนคิดผลการปฏิบัติงาน (See) ซึ่งในการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน หรือเพื่อพัฒนาผู้เรียนของครูต้นแบบ (Model teacher) แต่ละคนนั้น จะต้องจัดการเรียนรู้ตามวงรอบการทำงานนี้ โดยมีสมาชิกในชุมชนคอยทำงานร่วมกันในแต่ละขั้นตอนอย่างใกล้ชิด และหากยังไม่ประสบผลสำเร็จหรือไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ สมาชิกสามารถร่วมกันดำเนินการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปจัดการเรียนรู้ได้อีก ซึ่งหากกระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จะเกิดเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ตามขั้นตอน Plan – Do – See ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการของการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ คือ การแลกเปลี่ยนค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared values and vision) สมาชิกในชุมชนต้องมีการแลกเปลี่ยนมุมมองวิสัยทัศน์ และประสบการณ์ร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การมีค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งจะนี้เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาเป็นชุมชนการเรียนรู้ในสถาบันศึกษา การร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective responsibility for students learning) และเป็นการให้ความสำคัญต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Outcomes) โดยอยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ ซึ่งจะทำให้สมาชิกร่วมมือกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง การร่วมมือ

ฝ่ายประถมศึกษา

รวมพลัง (Collaboration) การมีวัฒนธรรมการร่วมมือรวมพลังมีความสำคัญต่อชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ เพราะสมาชิกในชุมชนทั้งอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหาร ต้องพึ่งพาอาศัยกันและกันในการพัฒนาความรู้ ความสามารถในวิชาชีพ และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน เช่น เกิดการแลกเปลี่ยนวิธีหรือเทคนิคการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ และแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น การสืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพ (Reflective professional inquiry) การพูดคุยสนทนากันระหว่างสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่าง อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอน และการจัดการเรียนรู้เพื่อสะท้อนผล การปฏิบัติรวมทั้งร่วมกันเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น การสะท้อนผล และการชี้แนะการปฏิบัติจะเป็นเครื่องมือ หรือกลไกในการทบทวนประเด็นต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการจัดระบบ ความรู้ เพื่อช่วยให้ผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน หลักสูตร เทคนิควิธีสอน เนื้อหา สื่อ และแหล่งความรู้ นำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาความรู้ในการจัดการเรียนการสอนของ สมาชิกในชุมชน และการสนับสนุนการจัดลำดับ โครงสร้างและความสัมพันธ์ของบุคลากร (Supportive conditions structural arrangements and collegial relationships) การเตรียมพร้อมในด้านการสนับสนุน ให้บุคลากรหรือสมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสสังเกตการสอน วิพากษ์วิจารณ์และสะท้อนการปฏิบัติงาน รวมทั้งการสอนของเพื่อนร่วมงานและของชุมชนการเรียนรู้เพื่อมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นใน ชุมชนและจะช่วยสนับสนุนให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้อย่างสมบูรณ์และต่อเนื่อง (Dufour, 2007) โดยแนวคิดและหลักการของการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพข้างต้นเป็นต้นทุนสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถ พัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะของครูที่ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในที่สุด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวคือตัวบ่งชี้ว่าครูได้รับการพัฒนาให้ยกระดับความเป็นนักวิชาชีพให้สูงขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2558)

2. ผลการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ของ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา

2.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจในบริบทของวิชาที่สอน มีจุดเน้นสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครู มีความมั่นใจในการพูด กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนรู้เป็นระบบและมีรูปแบบที่ชัดเจนขึ้น มีการผลิตสื่อและใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ เกิดแรงบันดาลใจที่จะ พัฒนางาน ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมมากขึ้น กระตือรือร้นในการเรียนรู้ รูปแบบหรือเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับปัจจุบัน และความสนใจของผู้เรียน มีการแลกเปลี่ยนความรู้และ ประสบการณ์มากขึ้น กระตือรือร้น รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามวงรอบการทำงาน ร่วมมือภายในชุมชน คิดหา วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน มีความผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายขององค์กร มีความสัมพันธ์แบบ กัลยาณมิตร ทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความสุขในการทำงาน ตลอดจนมีความคิดริเริ่มในการใช้สื่อเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับแนวคิดของ Hord (1997) ที่กล่าวว่า การนำชุมชนการเรียนรู้

ฝ่ายประถมศึกษา

วิชาชีพไปใช้ในโรงเรียนมีผลดีต่อครู คือ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวงานสอนของคุณ เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแท้จริงจนเกิดความรู้สึกว่าต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียนถือเป็น “พลังการเรียนรู้” ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือมีการค้นพบความรู้และความเชื่อที่เกี่ยวกับวิธีการสอน และตัวผู้เรียนที่เกิดจากการคอยสังเกตอย่างสนใจรวมถึงความเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องจัดการเรียนรู้ได้แตกต่างกันยิ่งขึ้น รวมทั้งการรับทราบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลา เป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนทางวิชาชีพเพื่อศิษย์ ซึ่งเป็นทั้งคุณค่าและขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

2.2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สูงขึ้น ได้คิด ได้พูด อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำเสนอ และลงมือปฏิบัติในห้องเรียนมากขึ้น มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน มีความสนใจในการเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียน กล้าแสดงออกด้วยการยกมือถามและตอบ สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้อง ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะในการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพนั้นทำให้ครูได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ได้นำแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักเรียนได้คิด ได้พูด อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำเสนอ และลงมือปฏิบัติกิจกรรมมากขึ้น เช่นที่ สตาพร พฤษพิบูล (2558) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นในตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ฝ่ายประถมศึกษา พบว่า ห้องเรียนขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีสำหรับจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ขาดงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุจัดทำสื่อ และผู้บริหารไม่มีเวลากำกับ ติดตาม ดูแลการดำเนินงาน รวมทั้งการเข้าร่วมสังเกตการสอน และถอดบทเรียน ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนวิชาชีพขาดความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างชุมชนการเรียนรู้ให้มีความต่อเนื่อง และประสบความสำเร็จได้นั้น การสนับสนุนงบประมาณ การนิเทศ ติดตาม ดูแลการดำเนินงานของผู้บริหารนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ จำเป็นที่จะต้องมีงบประมาณอย่างเพียงพอในการจัดซื้อวัสดุสำหรับการผลิตสื่อการเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ นอกจากนี้การนิเทศ ติดตามการดำเนินงานจะช่วยให้สามารถพัฒนางานที่ทำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือเมื่อเกิด

ปัญหาระหว่างการดำเนินงานสามารถหาแนวทางในการแก้ไขได้ รวมไปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนคิด และ ถอดบทเรียนกับสมาชิกในชุมชนจะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้ผ่านชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนประสบความสำเร็จ เกิดผลดีต่อตัวครูและนักเรียน ดังเช่นผลการวิจัยของ พรรณทิภาภรณ์ อภิปริญา (2558) ที่ได้ศึกษา สภาพและปัญหาของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยผลการวิจัยพบว่า ครูไม่ร่วมประชุม PLC ตามกำหนด ครูมีภาระงานมาก ผู้บริหารไม่ติดตามอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนไม่กำกับติดตาม PLC และ โรงเรียนขาดการปรับปรุง การดำเนินงาน PLC ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหากต้องการให้ประสบความสำเร็จ จะต้องหาวิธีการแก้ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวให้ได้ จึงจะประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการ และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สูงขึ้น ตลอดจนช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้อย่างชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรได้มีการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ วิชาชีพในสถานศึกษาให้มีความต่อเนื่อง

1.2 การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพช่วยพัฒนาครูให้มีการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างแข็งขัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรได้มีการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินกิจกรรมการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพให้มีความก้าวหน้า เช่น ประสานความร่วมมือไปยัง นักวิชาการในท้องถิ่น ในการเชิญเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ เป็นต้น

1.3 การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมาก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมถอดบทเรียนร่วมกันเพื่อประโยชน์ต่อ การวางแผนและออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรได้มีการศึกษาวิจัยการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพพร้อมกับพ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียน ในการ พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หรือพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่เหมาะสม หรือฝ่ายสาธารณสุขในการพัฒนา สุขภาพกาย และสุขภาพจิตของนักเรียน เป็นต้น

2.2 ควรได้มีการศึกษาวิจัยการสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของ นักเรียนโดยเฉพาะ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ฉัตรชัย หวังมีจง และองอาจ นัยพัฒน์. (2560). *สมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21: ปรับการเรียนรู้เปลี่ยนสมรรถนะ*. กรุงเทพฯ: สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2558). *ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. ใน เอกสารประกอบการบรรยายการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ*. พังงา: วิทยาลัยชุมชนพังงา.
- พรณทิภาภรณ์ อภิปริชญ์. (2558). *สภาพและปัญหาของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 1 และเขต 2 กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพชรวิทย์ ยินดีสุข. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี แยมกสิกร. (2559). *ชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ: ความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงตนเองของครู. ใน การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2559 เรื่อง การวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. (2562). *รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา 2562*. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด, เอกรินทร์ สังข์ทอง, และชวลิต เกิดทิพย์. (2557). *รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย*. วารสารหาดใหญ่ วิชาการฯ, 12(2), 123-134.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ตลาดพลับลิเคชั่น.
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2558). *คุณภาพผู้เรียนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้. ใน เอกสารประกอบการฝึกอบรม*. สระแก้ว: คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.
- สุภางศ์ จันทวานิช. (2559). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 12)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล ธรรมร่มดี, ทศนีย์ จันอินทร์, และคงฤช ไตรยางค์. (2553). *อาศรมศิลป์วิจัย การวิจัยและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้แนวจิตตปัญญา. โครงการเอกสารวิชาการการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง*. ลำดับที่ 8. นครปฐม: เอมี เอ็นเตอร์ไพรส์.
- Dufour, R. (2007). Professional learning community: A bandwagon, an idea worth considering, or our best hope for high levels of learning?. *Middle School Journal*, 39(1), 4-8
- Hord, S.M. (1997). *Professional learning communities: Communities of inquiry and improvement*. Austin: Southwest Educational Development Laboratory.